

The Giants Who Shaped Modern Orthodoxy - 2
HaRav Avraham Yitzchak HaCohen Kook Zt"l
Rabbi Dr. Aaron Adler

1. אורות התשובה פרק ג'

א. שני מיני תשובה יש. האחד, והוא המצוי, הוא התשובה על חטא מוגדר, כלפי התורה או כלפי המוסר, ודרכיה ידועים:

"יש תשובה מכוונת נגד חטא מיוחד או חטאים רבים. והאדם שם חטאו נוכח פניו, ומתחרט עליו ומצטער על אשר נוקש בפה החטא, ונפשו מטפסת ועולה, עד שהוא משתחרר מהעבדות החטאית." (אורות התשובה, פרק ג)

ב. אך קיימת תשובה אחרת, עמוקה ושורשית יותר, זו התשובה מדכדוך הנפש, מקטנות האופקים ומהעצבות המתלווה אליה:

"וישנה עוד הרגשת תשובה, סתמית כללית. אין חטא או חטאים של עבר עולים על ליבו, אבל בכלל הוא מרגיש בקרבו שהוא מדוכא מאוד, שהוא מלא עוון, שאין אור ד' מאיר עליו, אין רוח נדיבה בקרבו, ליבו אטום, מידותיו ותכונות נפשו אינן הולכות בדרך הישרה והרצויה, הראויה למלאות חיים הגונים לנפש טהורה, השכלתו היא גסה, רגשותיו מעורבבים, בקדרות וצימאון שמעורר לו גיעול רוחני. מתבייש הוא מעצמו, יודע הוא כי אין אלוה בקרבו, וזאת היא לו הצרה היותר גדולה, החטא היותר איום." (שם)

ג. אופן זה של נפילה דורש תשובה הצומחת ממעמקי ההכרה ולא רק מהחלק המודע שלה:

"מתוך מרירות נפשית זו באה התשובה כרטייה של רופא אומן. הרגשת התשובה ועומק ידיעתה, סמיכותה הגדולה בעומק הנפש, בסתר הטבע, ובכל חדרי התורה, האמונה והמסורת, בכל כוחה היא באה וזורמת מתוך נפשו. ביטחון עוז ברפואה, בתחייה הכוללת, שהתשובה מושיטה לכל הדבקים בה, מעביר עליו רוח חן ותחנונים." (שם)

ד. תשובה זו עולה מעבודה של תיקון שברים לעליה נאדרת בקודש של הופעת רוח עליון בנפש האדם:

"מרגיש הוא, ובכל יום ויום שעובר עליו, בהסכמת תשובה עילאה וכללית זו, הרגשתו נעשית יותר בטוחה, יותר מחוורת, יותר מוארה באור השכל, ויותר מתבארת על פי יסודי תורה. והנה הוא הולך ונוהר, פני הזעם חלפו, אור רצון בא וזורח. הוא מתמלא עוז, עיניו מתמלאות אש קודש, לבבו כולו נטבל בנחלי עדנים, קדושה וטהרה חופפות עליו. אהבה אין קץ מלא כל רוחו, נפשו צמאה לד', וכמו חלב ודשן תשבע מצימאונה זה גופו. רוח הקודש מקשקשת לפניו כזוג והא מבושר שנמחו כל פשעיו, הידועים ושאינם ידועים, ושהוא נברא מחדש בריה חדשה, שכל העולם כולו וכל העולמים התחדשו עימו, והכול אומר שירה, חדות ד' מלא כל." (שם)

ה. תשובה זו העולה עד פסגת רוח הקודש היא המשיבה לעולם את תוספת הנשמה שהדור זקוק לה כל כך.

2. רמב"ם הלכות תשובה פרק ב הלכה ז

יום הכפורים הוא זמן תשובה לכל **ליחיד ולרבים** והוא קץ מחילה וסליחה לישראל, לפיכך חייבים הכל לעשות תשובה ולהתודות ביום הכפורים...

3. ישעיהו פרק כז פסוק יג

וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בַּשּׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֲבָדִים בְּאֶרֶץ אֲשׁוּר וְהִנְדָּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהִשְׁמַחֻוּ לֵה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַם:

4. שולחן ערוך אורח חיים הלכות ראש השנה סימן תקפו, סעיף א

שופר של ראש השנה מצותו בשל איל וכפוף; ובדיעבד, כל השופרות כשרים, בין פשוטים בין כפופים, ומצוה בכפופים יותר מבפשוטים; ושל פרה פסול בכל גוונא; וכן קרני רוב החיות שהם עצם אחד ואין להם מבפנים זכרות, פסולים. וכן שופר מבהמה טמאה, פסול (ר"ן פ"ד דר"ה).

5. משנה ברורה סימן תקפו ס"ק ח

וכן שופר מבהמה טמאה - וכמו דלא הוכשרו תפילין ליעשות מעור בהמה טמאה וכתבו האחרונים שאין דין זה ברור ולהכי אם אין לו שופר אחר יתקע בו אכן לא יברך עליו דשמא הוא פסול מדינא וכשיזדמן לו אח"כ שופר כשר צריך לתקוע עוד הפעם וג"כ בלא ברכה דשמא כבר יצא בשופר הראשון ולכולי עלמא שופר של נבילה וטריפה כשר לתקוע בו:

6. משנה מסכת ברכות פרק ו משנה ג

על דבר שאין גדולו מן הארץ אומר שהכל על החומץ ועל הנובלות ועל הגובאי אומר שהכל על החלב ועל הגבינה ועל הביצים אומר שהכל ר' יהודה אומר כל שהוא מין קללה אין מברכין עליו:

7. רמב"ם הלכות תשובה פרק ז הלכה ה

כל הנביאים כולן צוו על התשובה ואין ישראל נגאלין אלא בתשובה, וכבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין שנאמר והיה כי יבאו עליך כל הדברים וגו' ושבת עד ה' אלהיך ושב ה' אלהיך וגו'.

8. אורות התשובה פרק יג

ג. צריך אדם להיות מחובר תמיד עם תמצית הטוב האלהי המקושר בשורש הנשמה של כנסת ישראל כולה. ובזה הוא זוכה לתשובה.

9. הראי"ה קוק, היסוד (1934)

Repentance is the great key to redemption. Many things inhibit repentance, but the major obstacle, particularly to collective repentance, is the misconception of repentance as atrophy of the soul, as the enfeebling and debilitation of life. This false image also impairs the penitence of the individual, but more than anything, it hinders collective repentance, the penitence of the masses.

We must disclose the secret that the genuine repentance of all of Israel is a mighty, powerful vision that adds storehouses of might and strength that imbues all of our spiritual and pragmatic values with a lofty spirit of vigorous, surging creative power in the might of the Rock of Israel. This living penitence flows not from isolated, fragmented souls but from the storehouse of the collective soul, from *Knesset Yisrael*, which unites all

of its far-flung limbs....and thus the complete soul of Israel is prepared to return to its strength as in days of old.